

N:o 58.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 21 april 1903.

— — — — Andra Kammaren den 22 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser om sammanträffande af brott m. m.

(Lagutskottets utlåtande n:o 46.)

Till Konungen.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har framhållits, att viktiga anmärkningar kunna göras mot den svenska strafflagens bestämmelser om sammanträffande af brott och hvad därmed äger samband.

En sådan anmärkning vore, att, om vid bedömande af en handling, som innefattade flera brott, det svåraste straffet skulle ådömas och de öfriga brotten betraktas såsom försvårande omständigheter, det ju kunde inträffa, att latituden för det svåraste brottet icke medgafve den straffhöjning, som borde äga rum med hänsyn till de andra brotten. Ty denna latitud kunde svårligen hafva bestämts med uppmärksammande af alla de möjligheter, som förefunnes, att jämväl andra helt olikartade brott vore begångna genom en och samma handling.

Vidare hade strafflagen ej definierat, hvad som menades med fortsatt brott, ty uttrycket, att flere brottsliga handlingar utgöra fortsättning af ett och samma brott, vore tydligen ej någon definition, utan endast en omskrifning. Det hade varit åt doktrinen öfverlämnadt att fylla denna lucka. Men erfarenheten visade nogsamt, att den ej lyckats därmed. Och det

torde i själfva verket ej vara möjligt att under en begreppsmässigt giltig formel inbegripa de olika former, hvarunder det fortsatta brottet kunde förekomma. Med andra ord, skillnaden mellan de fall, då sammanläggning af straff enligt 4 kap. 2 § strafflagen, och de fall, då endast ett straff enligt 3 § af samma kap. skulle ådömas, vore och förblefve ytterst sväfvande — ett påstående, som bekräftades af domstolarnes ej sällan mycket skiftande domslut i hithörande fall.

En anmärkning af ännu större praktisk betydelse vore, att i de händelser, då man trott sig finna en fast gränslinje emellan nämnda paragrafers tillämplighet, visade sig mycket ofta en obehörig skillnad i bedömandet af brottsliga gärningar, hvilka till sin natur ingaulnda torde föranleda en dylik skillnad. Så t. ex. hade man ansett, att i de fall, då flere brottsliga handlingar vore riktade mot särskilda personer, 2 § gifvetvis skule tillämpas. Härutaf följde, att om i ett slagsmål två eller flere förenade sig mot en, då skulle straffen för de slag, denne till äfventyrs kunde gifva sina motståndare, ovillkorligen sammanläggas, under det att det naturligaste utan tvifvel vore, att hvad han låtit komma sig till last finge betraktas och bedömas såsom ett helt och beläggas med ett totalitetsstraff. Hvar och en af de andra, de måtte hafva tilldelat honom huru många slag som helst, skulle däremot beläggas med *ett* straff, ty annat än fortsatta förbrytelser kunde deras handlingar såsom riktade mot ett och samma föremål ej blifva.

Ett särskildt praktiskt skäl att förändra vår lags bestämmelser om brottskonkurrensens behandling funnes också däruti, att dessa bestämmelser, att döma efter mångfalden af anmärkningar för fel i ämbetet på grund af oriktig sammanläggning af straff, syntes vara i praktiken mycket svår-tillämpliga.

Det sätt, hvarpå den nyare straffrättsvetenskapen ville hafva det nu ifrågavarande ämnet ordnadt, vore ett helt annat. Den ville utplåna den konstlade skillnaden antingen emellan samtliga de fall, som vår lag behandlade under de ofvan återgifna hufvudreglerna, eller åtminstone mellan det, då flera brottsliga handlingar förelåge utan att anses som fortsättning af ett och samma brott, och det, då de så skulle anses. Den ville i alla händelser med ett totalitetsstraff belägga äfven den i olika yttringar manifesterade brottsligheten. Och detta totalitetsstraff åter ville den finna inom en latitud, vidgad utöfver de särskilda förbrytelseernas latituder efter vissa i lagen bestämda grunder. Sålunda, menade man, uppnåddes en mycket större möjlighet att med erforderlig smidighet sätta straffet efter hvad brottslingen verkligen förskyllt. Den brottsliga viljan vore ju alltid en.

Det vore denna, som skulle tuktas, och detta skedde rättvisare och naturligare genom att sammanföra dess yttringar under ett gemensamt bedömande än genom att först belägga den ena yttringen med ett straffbelopp, så den andra med ett annat och därefter addera.

De modernare strafflagarna hade i allmänhet tillegnat sig en, på sätt ofvan antydts, från vår lag afvikande uppfattning i afseende å bedömandet af brottskonkurrens. Utförandet vore dock visserligen rätt olika.

Efter att hafva redogjort för, bland annat, den norska och den tyska strafflagens bestämmelser i ämnet, har motionären vidare anført, att, innan man inginge på bedömande af hvilken utväg som borde väljas vid en eventuell omarbetning af den svenska strafflagens hithörande bestämmelser, detta borde blifva föremål för en omsorgsfull utredning, hvilken jämväl borde sträcka sig till frågan om, hvilka lagrum som stode i sådant ovillkorligt sammanhang med hufvudreglerna för brottskonkurrensen, att de jämväl borde göras till föremål för revision. Bland dessa vore i första rummet att märka de jämväl i 4 kap. strafflagen intagna bestämmelserna om huru fall af konkurrens böra bedömas, när brotten ej från början varit föremål för en gemensam lagföring.

Äfven Riksdagen finner tydligt, att de tyska och norska bestämmelserna i ämnet, bland hvilka särskildt de senare utmärka sig för sin enkelhet, hafva afgjorda företräden framför de svenska stadgandena. De anmärkningar, motionären framställt mot sistnämnda stadganden, äro af erfarenheten många gånger bekräftade samt äga i Riksdagens tanke full giltighet, och äfven Riksdagen anser därför en revision af desamma böra företagas i det syfte motionen utvisar.

Riksdagen får alltså anhålla, att Eders Kungl. Maj:t efter verkställd undersökning, på hvad sätt allmänna strafflagens stadganden om sammanträffande af brott och hvad därmed äger omedelbart samband lämpligen böra ändras i syfte att vinna större enkelhet och ökad tillfälle att afpassa straffet efter brottsligheten i det särskilda fallet, täcktes låta utarbета och förelägga Riksdagen förslag till de lagbestämmelser, hvartill förhållandena kunna föranleda.

Stockholm den 22 april 1903.

Med undersätlig vörndnad.